

ПРАВНИ СТАТУС РАЗЛИЧИТ ОД НЕУТРАЛНОСТИ И ЗАРАЂЕНОСТИ

Колективна сигурност и неутралност. — Дубока антиномија карактеризује однос између неутралности и колективне сигурности.

Неутралност налаже непристрасност и уздржавање у односу спрам обадвије зарађене стране, а колективна сигурност пристрасност и интервенцију у корист оне стране у сукобу која је жртва нападаја. Неутралност по својој суштини претпоставља легалност рата као средства националне политике и право сваке државе да интервенира или не интервенира у рату. Колективна сигурност, насупрот томе, ослања се на разликовање правно дозвољеног рата од забрањеног рата и правно обавезује државе да помогну оној страни у сукобу која води правно дозвољен рат. Неутралност и колективна сигурност не могу коегзистирати, „што је више једне мање је друге“ (1).

У међународноправној знаности та је инкомпатибилност подијелила знанственике: једни енергично негирају могућност постојања права неутралности у саставу колективне сигурности, други инсистирају на промјенама у тој грани права које је изазвао развој међународне заједнице, а трећи, јадако уважени стручњаци, истовремено бране гледишта о ваљаности класичног права неутралности садржаног у међународноправним обичајима и хашким конвенцијама од 1907. године.

Негирање неутралности. — Гледишта о инкомпатибилности неутралности и колективне сигурности изражена су захваљујући промјенама и новинама које су у међународне односе унијели Повеља Уједињених народа, Пакт Лиге народа и неки други значајни међународни уговори (особито Briand-Kelloggov пакт и Saavedra-Lamas). Након ступања на снагу Повеље Уједињених народа чинило се да ће негирање права неутралности сасвим превладати. На конференцији у Сан Франциску, приликом утврђивања коначног текста Повеље УН, Француска је предлагала да се у текст унесу ријечи: „учешће у Организацији садржи обавезе инкомпатибилне са статусом неутралности“, али је амандман одбијен јер су делегати сматрали да је смисао француске допуне *implicite* већ садржан у предложеном нацрту Повеље. На сличан се начин реагирало и у доктрини. На првом послератном засједању International Law Association-a, 1946, британ-

(1) Morgenthau: *Neutrality and Neutralism*, The Year Book of World Affairs 1957, Vol. 11, p. 56.

ски правник С. G. Dehn је истакао како су ишчезли и „суверено право држава на рат“ и „неутралност као правни статус“. Големе обавезе према зараћенима које неутралност садржи и голема права која им признаје, тврдио је он, „у цијелости су у нескладу с позитивним обавезама које су чланице преузеле на темељу Повеље ... (2).

„Чланица Уједињених народа моћи ће убудуће остати неутралном — писао је 1946. године совјетски правник Е. Коровин — једино у изнормном случају кад рат избије између двију држава нечланица и ако Уједињени народи не буду сматрали нужним подузети мјере да зауставе тај рат. У свим другим случајевима чланице ће пружати Уједињеним народима сваку помоћ у свим превентивним и принудним акцијама које подузму против евентуалног нападача (чл. 2. т. 5). Будући да је агресија међународни злочин, неутралност бива начин прешутног пристанка на тај злочин. (3)

Ако су обавезе из чл. 2, т. 5. Повеље УН наметнуте и државама нечланицама Уједињених народа на темељу чл. 2, т. 6. Повеље УН, сматрао је Келсен, „држава нечланица не може, позивајући се на њене обавезе из неутралности или њен статус трајне неутралности, одбити пружање помоћи принудној акцији које су Уједињени народи подузели против чланице или државе нечланице“ (4). Другим ријечима, ако Повеља има карактер опћег међународног права онда „она у начелу дерогира правну уставну неутралности“ јер није могуће поступати у складу с једним од темељних начела неутралности — непристрасно (5).

И у нашој међународноправној литератури заступљено је гледиште да је неутралност инкомпатибилна с чланством у Уједињеним народима и сјуставом колективне сигурности. „Право Повеље наставља само тенденцију која се очитовала већ и прије и на правном и на међународнополитичком пољу“, пише J. Andrassy. „Будући да су потписници Briand-Kelloggova пакта и пакта Saavedra Lamas прогласили недопуштеним служење ратом као средством државне политике, сваки прекршитељ тих уговора долази у сукоб према свим осталим потписницима, и они не могу према њему и према појави навалнога рата остати у ставу потпуне непристрасности (6). Стога и „у сјуставу колективне сигурности, како се жели остварити Уједињеним народима, нема мјеста неутралности (7).

Анализирајући правни сјустав Уједињених народа С. Аврамов је засебно указала на начелну одредбу садржану у чл. 43. Повеље УН на темељу које „у колективним мерама, предузетим по налогу Савета безбедности морају узети учешћа све државе чланице које Савет позове“ (8). Пре-

(2) International Law Association, Cambridge, 1946, pp. 39 et seq.

(3) The Second World War and International Law, AJIL, 1946, No. 40, p. 754. Коровин је касније своје гледиште измијенио (исп. његов чланак: „Проблема неутралитета на современим етапе, Међународнаја жиџа, 1956, No. 3).

(4) The Law of the United Nations, New York, 1951, p. 94.

(5) Kelsen: Théorie du Droit International Public, Recueil des Cours, 1953, III, t. 84, pp. 59—60.

(6) Међународно право, Загреб, 1971, стр. 567.

(7) Ibid., стр. 566.

(8) С. Аврамов: Међународно јавно право, друго измењ. и доп. издање, „Савремена администрација“ Београд, стр. 91. Тако и Перазић, Међународно ратно право, Београд, 1966, стр. 259.

ма томе „установа неутралности неспојива је са системом колективне безбедности, или да проблем поставимо шире, са правним системом који забрањује рат као средство политике. У ситуацији када рат представља међународни злочин, не може се у начелу толерисати непристрасан став у односу на агресора и жртву агресије.”⁽⁹⁾

Гледишта о ваљаности класичне неутралности. — Насупрот таквим гледиштима један број теоретичара држи да је класична неутралност и даље дио позитивног међународног права, упркос промјенама које је унијела Повеља Уједињених народа. Прве помне анализе Повеље указивале су, наиме, и на мјеста која омогућавају државама чланицама свјетске организације да у односу на неки оружани сукоб заузму положај неутралности. Указано је, на примјер, на чл. 39. Повеље УН: чак и при уредном дјеловању механизма колективне сигурности у пракси је неизбјежан временски размак од почетка оружаног сукоба до одлуке у Вијећу сигурности о утврђивању пријетње миру, нарушења мира или чина нападаја. Какав ће положај о том раздобљу заузети државе изван сукоба осим положаја неутралности?⁽¹⁰⁾

Швицарски правник Ј. Ф. Лаливе је нарочито истицао како је начело једногласности сталних чланица Вијећа сигурности у великој мјери омогућило да неутралност преживи и у новом сјуставу. Што се тиче одребе у чл. 48. Повеље УН он је сматрао како „ништа не би могло спријечити Вијеће сигурности да, уколико сматра прикладним, овласти државу на усвајање положаја апсолутне неутралности”.⁽¹¹⁾ То ће гледиште касније допунити, развити и заступати, ослањајући се нарочито на праксу свјетске организације, савремена бечка школа међународног права на челу с професором А. Фердросом (А. Verdross-ом)⁽¹²⁾.

Гледишта о модификацијама у праву неутралности. — Чини се да је најбројнија група писаца који држе да је ступањем на снагу Повеље Уједињених народа, затим Пакта Лиге народа и неких других значајнијих међународних уговора садржај класичног права неутралности модифициран, нарочито начело непристрасности. Тако је Лаутерпахт (Lauterpacht), анализирајући промјене у праву неутралности између два рата, образлагао теорију квалифициране неутралности: (а) држава се може уговором о колективној сигурности или уговором о забрани рата одрећи, уколико се нађе, као нападач, у неком будућем рату, права на непристрасни третман и унапријед овластити неутралне државе да је дискриминирају у границама предвиђеним у том уговору и (б) одређене дјелатности и понашање држава изван сукоба, у складу с одредбама уговора који је за-

(9) Ibid., стр. 351.

(10) Guggenheim је упозорио на такву ситуацију још за прве послеријатне расправе у International Law Association-у, 1946. године. V. International Law Association, Cambridge, 1946, p. 48.

(11) Lalive: International Organization and Neutrality, The British Year Book of International Law 1947, p. 83.

(12) Види: Verdross: Völkerrecht, Wien, 1955, S. 524—525, те од истог аутора: Трајна неутралност Аустрије и Организација Уједињених нација, ЈРМП, 1955, бр. 2, стр. 168—169. О практичној и теоријској компатибилности трајне неутралности и Повеље УН у нашој литератури в. Бартош: Стална неутралност Аустрије, Међународна политика, 1955, бр. 137, стр. 8.

кључен прије избијања рата, држава — нападач не може третирали као кршење обвеза из неутралности. (13) Уговори о забрани рата су „уништили повијесне и правне темеље доктрине неутралности схваћене као положај потпуне непристрасности у односу на нападачке ратове”, истицао је Attorney General SAD Џексон (Jackson) у ојужу 1941. године правдајући анеутралне поступке Сједињених Држава (које су у то вријеме још увијек биле изван рата). Државе уговорнице су овлаштене да дискриминирају агресора који, ушавши у рат кршећи своје обвезе „не стјече право да га друге државе третирају на исти начин као и државу жртву агресије” (14).

Гледиште о одређеном преображају института неутралности након ступања на снагу Повеље УН нарочито је изражено у савременој совјетској литератури међународног права. Повеља је оставила на снази право неутралности у вријеме рата, али на новим темељима, каже се у књизи „Курс међународног права”, 1969, који је припремила група угледних совјетских знанственика. Неутралност (у смислу неучествовања у рату) не значи више и обвезатно једнако третирање агресора и нападнуте државе. Забрана рата и проглашење рата најтежим међународним злочином „елиминирају пуну непристрасност у сукобу у којем једна страна води злочиначки рат а друга је њена жртва”. (15)

У нашој послеријатној међународноправној литератури професор Милош Радојковић је први упозорио на становиште промјене у праву неутралности. Преображај у појму неутралности, писао је он, настао је утемељењем прве политичке организације савремене међународне заједнице, Лиге (Друштва) народа. Док је „пре првог светског рата подједнако право поступања према ратујућим странама представљало једно од основних правила неутралности, то више није случај према Пакту Друштву народа”. У случају рата који је могао избити између држава нечланица Лиге народа или у оквиру правног сјустава Лиге народа или између држава потписница Briand-Kelloggovог пакта (обрамбени рат) „право неутралности се могло применити, али ипак — и у томе се састоји настала еволуција у појму неутралности — не у истој мери у сваком од тих случајева. Потребно је, према томе, правити разликовање између самих ратова да би се добила одређена слика ових могућности примене права неутралности”. (16)

Након усвајања Повеље УН појам неутралности је „претрпео још значајније промене него ли у Пакту Друштва народа”, пише даље проф. Радојковић. Указујући на надлежност Вијећа сигурности на темељу чл. 39, 41, 42, и 43. Повеље УН он закључује „да у *колективним мерама*, предузетим по налогу Савета безбедности, *морају узети учешћа све државе чла-*

(13) Oppenheim: International Law, ed. by Lauterpacht. Vol. II, Seventh ed., pp. 645—646 et seq.

(14) Address of Robert H. Jackson, AJIL, 1941, Vol. 35, No. 2, p. 354.

(15) Курс међународног права, Том V, Москва, 1969, стр. 400, 402. Исп. у нашој литератури Јанковић (Међународно јавно право, Београд, 1970, стр. 60): „Показало се да и у правном и у политичком смислу Уједињених нација, институт неутралности може да нађе своје оправдање, само, наравно, у трансформисаном облику”.

(16) Рат и међународно право, Београд, 1947, стр. 164.

нице које Савет буде позвао да му ставе на расположење своје оружане снаге." То истовремено „значи да положај вољне или сталне неутралности није више у складу с дужностима које су на себе узели чланови организације." (17)

Да ли је неутралност ишчезла? — Колективна сигурност, начелно инкомпатибилна с неутралношћу, несумњиво је умањила значај неутралности. Међутим, неутралност није и елиминирана. Анализе Повеље УН потврђују такав закључак (18), а и пракса након другог свјетског рата (постојање неутралних држава за вријеме рата у Кореји, израелско-арапских и других ратова, затим пријем трајно неутралне Аустрије у Уједињене народе и др.) (19). Неутралност је, дакле, „далеко од тога да буде мртва, а проблем неутралности далеко од свог ишчезнућа" (20).

Да ли је, у међувремену, битно измијењен садржај неутралности? Да ли је темељна значајка неутралности — непристрасност — модифицирана или замијењена правом дискриминирања нападача и пристрасношћу неутралне државе према држави жртви агресије? По нашем мишљењу, до таквих фундаменталних промјена у праву неутралности није дошло. Никакви документи не говоре изричито у том смислу, нити се на такав начин може тумачити пракса држава за вријеме оружаных сукоба послје другог свјетског рата. Неутралност и даље почива на темељима непристрасности и уздржавања створеним у међународном обичајном праву и хашким конвенцијама 1907. године. (21).

Посебан статус држава који се разликује и од неутралности и од зараћености. — Истовремено ваља имати на уму да састав колективне си-

(17) Ibid., стр. 169. Мјеста у цитату подвукао је аутор.

(18) Види напријед наведена дјела Lalive и Verdrossa. Исп. такође Chaumont: Nations Unies et Neutralité, Recueil des Cours, 1956, I, pp. 1—59. И неки писци који држе колективну сигурност и неутралност инкомпатибилним сматрају да и унутар система Уједињених народа државе могу бити и остати неутралним. Тако, на примјер, Andrassy: о.с., стр. 564.

(19) Приликом разматрања француског приједлога на конференцији у Сан Франциску да се у тексту Повеље УН додају ријечи »sans qu'un Etat puisse, pour s'y soustraire, invoquer un statut de neutralité« француски је представник објаснио да он под „статусом неутралности" (statut de neutralité) подразумева трајну неутралност. УНЦИО Сан Франциско, 1945, VI, Report of Rapporteur of Subcommittee I/1/A to Committee I/1, Doc. 739, p. 722. Касније, с развојем правног система Уједињених народа обогаћени су облици трајне неутралности (трајна неутралност аустријског типа).

(20) Kunz: The Laws of War, AJIL, 1956, No. 2, p. 326. Наравно, и неоперативност главе VII. Повеље УН и модификације у практичној примјени колективних мјера у оквиру свјетске организације, којима у овоме напису нисмо поклонили потребну пажњу, имајући одређени утјецај на неутралност у саставу колективне сигурности.

(21) „... Ми знамо само један правни статус неутралности који је кодифициран у Хагу 1907. године и у Лондону 1909. Упркос помаћкању ратификација Лондонске декларације и ограниченом броју ратификација хашких конвенција као и неизвјесности у којој ће мјери хашке конвенције везивати оне државе које су их ратифицирале, с обзиром на клаузулу »si omnes«, могуће је узети као готову чињеницу да су те конвенције утемељиле нека опћа правила у складу с обичајима прихваћеним у односу на неутралност. Истина, неке одребе тих конвенција постале су застарјеле, међутим, треба имати на уму да су се хашке конвенције сматрале ваљанима тијekom два посљедња велика рата, служећи као узорак за интерно законодавство готово свих цивилизованих земаља и као основа за све међународне конвенције и нацрте конвенција које су се односиле на права и обвезе неутралних држава и зараћених". — Комарницки, The Place of Neutrality in the Modern System of International Law, Recueil des Cours, I, 1952, p. 402.

гурности Уједињених народа, садржан у Повељи УН, налаже државама активно дјеловање у сврху одржања или успостављања међународног мира и сигурности. Државе су правно обавезне узети учешћа и у реализацији принудних мјера против државе која пријети миру, нарушава га или већ врши нападачке чине, које одређује и проводи Вијеће сигурности (односно, под неким околностима Генерална скупштина) у складу с Повељом УН. Такво учешће може бити разноврсно и комбинирањем: од помагања државе жртве нападаја па до дискриминирања и ангажирања оружане снаге против државе-нападача. Другим ријечима, држава која није у рату, ангажира се против једне стране у оружаном сукобу на начин који није у складу с правима и обвезама из неутралности, заузимајући истовремено, у оквиру једног универзалног састава колективне сигурности положај сукладан и с врхунским циљевима међународне заједнице (очување мира и сигурности) и с темељним правним начелима на којима почивају савремени међународни односи. Чини се, стога, да је пред нама један нови, засебни статус држава изван рата који се разликује и од зараћености и од неутралности, чији се правни темељ налази у Повељи Уједињених народа.

У доктрини је такав правни положај антиципиран још у вријеме стварања Лиге народа. Кавалери (Cavaglieri) је 1919. године указивао на крутост и недовољност класичне подјеле на зараћене и неутралне, сматрајући да државе могу заузети и правни положај који се по својим значајкама налази негдје у средини између зараћености и неутралности⁽²²⁾. Посебно су, затим, занимљиве и расправе у International Law Association-у и харвардском Research in International Law. У тим је стручним тијелима темељито и дуготрајно проучаван утјецај Пакта Лиге народа и касније Briand-Kelloggovог пакта на међународно ратно право и право неутралности, па су израђени и нацрти конвенција којима би се на нов начин регулирао однос између зараћених држава и осталих држава чланица система колективне сигурности, као и однос између зараћених држава и неутралних⁽²³⁾.

(22) Види Cavaglieri: *Belligeranza, Neutralità e Posizioni Giuridiche Intermedie*, *Rivista di Diritto Internazionale*, Serie II, Vol. VIII, 1919, p. 345 et seq.

(23) У јулу 1939. године Research је објавио нацрт конвенције о правима и дужностима неутралних држава у поморском и зрачном рату, а у октобру исте године нацрт конвенције о правима и дужностима држава у случају агресије. Нацрт конвенције о неутралности темељи се на претпоставци да сви ратови, без обзира на коришћење њихова настанка, изазивају исте правне посљедице за све учеснике у рату (зараћене) а исто тако и за неучеснике (неутралне). У нацрту се истиче обавеза неутралне државе да поступа непристрасно и да се уздржава од дискриминирања зараћених. Међутим, нацрт конвенције о правима и дужностима држава у случају агресије налаже дискриминацију државе која је насилна дјеловања започела кршећи уговорне обавезе (на примјер: уговорну обавезу о одрцању од рата или обавезу да неће прибјећи рату прије окончања поступка мирног рјешавања спора). Након започињања непријатељстава, све док се не утврди кршење уговорне обавезе примјенљивала би се конвенција о правима и дужностима неутралних држава. Када се, пак, утврди да је прибјегавање рату супротно уговорној обавези, почела би примјена конвенције о правима и дужностима држава у случају агресије. Види: *Draft Convention on Rights and Duties of Neutral States in Naval and Aerial War prepared by the Research in International Law of the Harvard Law School*, *AJIL*, Suppl, 1939, Vol. 33, No. 3, pp. 175—203 (с коментаром pp. 204—817); *Draft Convention on Rights and Duties in Case of Aggression*, loc. cit., No. 4, pp. 827—830 (с коментаром pp. 844—909).

На састанку ИЛА у Будимпешти, 1934, на примјер, након расправе о утјецају Briand-Kelloggovог пакта на међународно право и о правним посљедицама кршења тог пакта прихваћено је гледиште да државе-потписнице пакта (у случају кршења пакта прибјегавањем оружаном сили или рату једне стране уговорници против друге) могу подузимати све или неке од слиједећих мјера не нарушавајући при томе пакт или било које пратило међународног права:

(а) могу одбити држави прекршитељици пакта вршење права зараћене стране, као што су право прегледа или блокаде и др;

(б) ускратит ће у односу на државу прекршитељицу пакта испуњавање обавеза које међународно право, неовисно од пакта, налаже неутралној држави у односу према зараћеноме;

в) намицат ће нападнутој држави новчану или материјалну помоћ, укључујући ратне залихе;

г) помоћи ће оружаним снагама нападнутој државу (24).

Што се тиче праксе, поступци држава још за првог свјетског рата упозоравали су на тенденцију заузимања положаја који се разликовао и од зараћености и од неутралности. Након уласка Сједињених Држава у рат, почетком априла 1917. године, на примјер, низ неутралних латиноамеричких држава је на разне начине манифестирао подршку САД (Уругвај и Салвадор су одлучили да САД не третирају као зараћену страну). У другом свјетском рату Сједињене су Државе, још док су биле изван рата, отворено помагале савезнике супротно обавезама из неутралности (испорука оружја Уједињеном Краљевству након повлачења код Денкерка а у септембру 1940. испорука 50 разарача, дјеловање САД на темељу закона о зајму и најму и сл.), а неколико је држава (Италија, Шпањолска, Аргентина, Турска, Египат и др.) покламовало незараћеност или употребило тај термин за означавање свог политичког положаја и наклоности према једној зараћеној страни.

Послије другог свјетског рата опћенито је занемарено шире истраживање и систематизирање права у оружаним сукобима па тако и оног дијела права које регулира односе између зараћене државе и осталих држава. Значајан је изузетак Женевска конференција која је довела до склапања четири конвенције о побољшању судбине жртава рата од 12. августа 1949. године. У једној од тих конвенција, Конвенцији о побољшању судбине рањеника и болесника у оружаним снагама на копну каже се, да ће се поступањем које Конвенција осигурава ратним заробљеницима

(24) International Law Association, Budapest Conference, 1934, The effect of the Briand-Kellogg Pact of Paris on International Law, Articles of Interpretation proposed by the Committee, pp. 4-6. Четири године касније, на састанку ИЛА у Амстердаму, у меморандуму њемачког огранка Друштва биле су садржане слиједеће двије дефиниције:

1. Незараћеност: став према зараћенима на темељу Пакта Лиге народа (чл. 16). Незараћеност не садржи исте дужности према свима зараћенима. Такав став, према томе, није стриктно непристрасан.

2. Неутралност: став према зараћенима на темељу традиционалних правила неутралности. Будући да неутралност налаже стриктну непристрасност, исте су дужности према свима зараћенима, без обзира да ли се ради о агресорима или државама које нису агресори. International Law Association, Amsterdam, 1938, p. 300.

користити и особе одређених категорија које су „неутралне или незарађене силе“ (la Puissance neutre ou non belligérante) примиле на свој териториј и које су оне дужне да интернирају на темељу међународног права (чл. 4. Б/2). Што ваља подразумевати под називом „незарађене државе“? По нашем мишљењу, тај термин, употребљен у наведеној Конвенцији, може се односити једино на статус државе која је изван сукоба и која учествује у провођењу принудних колективних мјера организације колективне сигурности, Уједињених народа, са сврхом одржавања међународног мира и сигурности.

Примјер, када су у пракси стварно примијењене принудне колективне мјере у којима је употребљена оружана сила против једне стране у сукобу, пружио је рат у Кореји (1950—1953), мада том приликом, због низа специфичности, није примијењен састав колективне сигурности онакав какав је предвиђен у Повељи УН ⁽²⁵⁾. Међутим, уколико бисмо апстрахирали специфичности акције и правне контроверзе, државе које су се одазвале препоруци Вијећа сигурности и учествовале у провођењу акције имале су правни статус различит и од статуса неутралности и од статуса зараћености ⁽²⁶⁾.

Опће значајке статуса различитог од неутралности и зараћености. — Опћенито говорећи, међународноправни статус држава изван оружаног сукоба који се разликује и од неутралности и од зараћености, карактеризира учешће државе у дјелотворним колективним мјерама које подузимају Уједињени народи ради спречавања и отклањања пријетња миру, сузбијања чина нападаја или других нарушења мира. За разлику од неутралности, која почива на начелима непристрасности и уздржавања у односу спрам обадвије зараћене стране, нови међународноправни статус има обимљегје пристрасности у корист једне стране у сукобу — државе жртве нападаја, дискриминирања и уздржавања од помагања такођер једне стране у сукобу — државе нападача. С друге стране, за разлику од зараћености, тај нови статус не укључује изравно ангажирање оружанних снага држава на темељу њихових индивидуалних одлука. Нови је међународноправни положај, наиме, ваљан тек након одговарајуће одлуке у надлеж-

(25) Због тога један дио држава није подржавао акцију УН нити је понудило било какву помоћ, неке су државе помагале Сјеверну Кореју, а неке су се чланице УН прогласиле неутралним. Индонезија бијаше изјавила да ће задржати своју неутралност и заштитити ратним бродовима зараћених држава улазак у индонезијске луке. Неке су арапске државе, барем у почетку, изразиле мишљење да би дозвола пролаза трупа, превоз оружја или војне опреме намијењен Кореји нарушио њихову неутралност. Када су у новембру 1950. године у сукобу интервенирали кинески добровољци, НР Кина се позвала на чл. 6. Хашке конвенције о правима и дужностима неутралних сила и особа у копненом рату. Види: Schindler, *Aspects Contemporains de la Neutralité*, Recueil des Cours, II, 1967, pp. 291—292.

Приликом преговора о прекиду непријатељстава, почетком децембра 1951. године, представници С. Кореје и Кине предлагали су да особе из држава „неутралних у корејском рату“ буду у тијелним за надгледање прекида ватре. Заједничка команда је употребила другачију дефиницију: „особље нација чије оружане снаге нису биле ангажиране у Кореји“. Касније, у Споразуму о примирју (27. јула 1953) термин „неутралне државе“ дефиниран је као назив за државе „чије оружане снаге нису учествовале у ратним операцијама у Кореји“.

(26) Препоруци Вијећа сигурности о пружању помоћи у војним снагама (задатак оружанних снага био је описан као „пружање помоћи Републици Кореји у одбијању нападаја“) одазвало се 16 држава чланица УН.

ним органима УН, Вијећу сигурности или Генералној скупштини, у складу с Повељом Уједињених народа.

Нови се положај не би могао правноваљано заузети у оквиру регионалних споразума о сигурности и колективној обрани, јер су такви сустви сигурности неуниверзални и ексклузивни.

Што се, пак, зараћених тиче, они не би могли сматрати ратним чинима акте пристрасности, дискриминације или учешће у реализацији колективних мјера Уједињених народа оних држава које су изван оружаног сукоба и имају статус различит и од неутралности и од зараћености.

Др Даворин Рудолф

РЕЗЮМЕ

Правовой статус отличный от нейтралитета и состояния войны

Классическому международному праву известны две категории государств во время войны: участвующие в ней и соблюдающие нейтралитет. Автор считает, что после вступления в силу Устава ООН, юридическое запрещение войны и создания системы коллективной безопасности был заложен правовой фундамент еще одного нового статуса государств, отличающегося и от состояния войны и от соблюдения нейтралитета. Для этого статуса характерно участие, невключенного в вооруженное столкновение, государства в благотворных коллективных мерах, предпринимаемых Объединенными Нациями и целях пресечения и отклонения угроз миру, обуздания акта нападения или других нарушений мира. В отличие от нейтралитета, покоящегося на основах непристрасности и воздержания, новый международный статус содержит признаки пристрасности в пользу одной из участвующих в войне сторон — в пользу жертвы нападения, и дискриминации и воздержания от оказания помощи также одной из воюющих сторон — государству агрессору. С другой стороны, в отличие от состояния войны, новый статус не исключает непосредственное участие вооруженных сил государств по их собственному решению.

Новое положение нельзя было бы юридически уложить в рамки региональных соглашений о безопасности и коллективной обороне, т. к. такие системы безопасности не являются универсальными и эксклузивными.

Государства, находящиеся в состоянии войны, не могли бы рассматривать военными актами меры пристрасности или дискриминации, принимаемые государствами, находящимися вне вооруженного столкновения и имеющими статус, отличный от нейтралитета и состояния войны, а также и их участие в реализации коллективных мероприятий ООН.

SUMMARY

The legal status which differs from neutrality and from belligerence

The classical international law, during the periods of armed conflicts, acknowledges two categorys of states: belligerent and neutral. The author, beleives, that by the application of the Charter of United Nations, by legal prohibition of war and by establishment of the system of collective security, the actual basis was given for another status of the states, the one that differs from belligerence and from neutrality. This status is characteristic for the states which are out od the conflict but take part in the collective measu-

res undertaken by the United Nations in order to prevent treats for the peace, suppress acts of aggression or other acts that are of danger for the peace. Differing from neutrality which is based on impartiality and restraining, the new legal international status has the characteristics of partiality, in favour of one of the sides in the conflict — state victime of the aggression, as well as of discrimination and restraining from helping another side in the conflict — the aggressor. But it also differs from the state of belligerence because it does not necessarily include the use, based on their individual decision, of armed forces.

The new position could not be undertaken for the accomplishment of regional agreement of security and collective defence, because such systems are partial and exclusive.

The belligerent side, could not consider as war actions, these acts of discrimination and of participation in the realisation of the collective actions of United Nations, of these states that are out of the conflict, and have a status different from neutrality and from belligerence.

RÉSUMÉ

Le statut juridique différent de la neutralité et de la belligérance

Le droit international classique connaît deux catégories d'Etats pendant les conflits armés: les Etats belligérants et les Etats neutres. L'auteur considère que depuis l'entrée en vigueur de la Charte des Nations Unies, par l'interdiction juridique de la guerre et la création du système de la sécurité collective les fondements juridiques sont posés d'un nouveau système d'Etats, outre les deux autres, qui diffère de la belligérance et de la neutralité: Un tel statut est caractérisé par la participation de l'Etat hors du conflit et par les mesures collectives efficaces des Nations Unies aux fins d'empêcher et de conjurer les menaces dirigées contre la paix, de réprimer les actes d'agression ou les autres actes qui troublent la paix. A la différence de la neutralité qui repose sur les fondements de l'impartialité et de l'abstention, le nouveau statut de droit international a un caractère de partialité au profit d'un parti dans le conflit — l'Etat qui a été victime de l'agression, de la discrimination et de l'abstention de l'assistance d'un parti, de même, dans le conflit — l'Etat agresseur. D'autre part, à la différence de la belligérance, le nouveau statut n'implique pas directement l'engagement des forces armées des Etats sur la base de leurs décisions individuelles.

La nouvelle position ne pourrait être juridiquement valable si elle est prise dans le cadre des accords régionaux sur la sécurité et la défense collective, vu que de tels systèmes de sécurité sont universels et exclusifs.

L'Etat belligérant ne pourrait pas considérer comme actes de guerre les faits de partialité ou de discrimination, ni la participation dans la réalisation des mesures collectives des Nations Unies des Etats qui sont hors du conflit et qui ont un statut différent tant de la neutralité que de la belligérance.